

Barnteater i Norrland

En ungdomsgård med nya idéer

Rokokopojkar från Köpmanholmen med märklig goss-sopran och självdrä 8-årig dragospelare.

Av Maud Adlercreutz

Solgården — ungdomsgård som förbluffar socialstyrelsen.

Balettbegåvning på skridskobanan

1947
25/1

ÖRNSKÖLDSVIK i januari. NÄR PRINS Wilhelm och en medarbetare i en av våra tantigare veckotidningar kom till Köpmanholmen — i hög grad var för sig — uttryckte de sin stora förvåning över arbetarhustrur- nas höga klädstandard. Men därmed slutar all jämförelse.

Pewe, som är en ofta sedd gäst hos Foras s.-bis direktör Th. Hedberg i Köpmanholmens chefsbostad, Herrgården, sken som en sol av belåtenhet, medan veckotidningsrepresentanten blev allt surare. Köpmanholmens långt både söder och norrut välkända och beundrade chef, fru Ingeborg Hedberg, som vid sin femtioårsdag för något år sedan omskrevs som "stornorrländskan", hade för att glädja stockholmssdamen trummat ihop en skara kvinnor i brukets vackra samlingshem, Forssgården, men det blev ingen succé.

— Det här kan jag inte fotografera, jämrade sig journalisten. De ser ju allihop alldeles för välmående ut.

— Ja, förlåt snälla damen, men då kan jag ingenting göra, sade fru Hedberg och vägrade att ens som en ringa tröst ge henne en fotografierings-schalett. Hon ställde sig över huvud taget helt oförstående för ett reportage i den vanliga "nöden-i-Norrland"-stilen och därmed avbröts något abrupt de förbindelser som kunnat vara så angenäma — för journalisten!

Vill man nödvändigtvis ha tag på den norrländska nöden, som väl finns den med, liksom nöden i det rika Skåne eller

i storstaden Stockholm eller någon annanstans i det lyckliga folkhemmet, skall man sky Köpmanholmen, detta unika, välskötta brukssamhälle i Angermanland. Köpmanholmen med sina prydliga tjänstemannavillor, sina röda arbetarbostäder, sina trädgårdar, sin Forssgård för de vuxna och sin nya Solgård för de yngre och sina många andra av Ingeborg Hedberg inspirerade välfärdanordningar har ingen nöd.

Kvinnorna är som sagt välklädda och barnen är rödblommiga och runda i ansiktet och därtill är de glada och vänliga, både stora och små.

DET ÄR NYTTIGT för den fävtake sörlänningen att komma till Köpmanholmen och tvingas att släppa bort en rad gamla fördomar, även om man inte kommit dit i samma avsikt som veckotidningsreportern. Vem har t. ex. sagt i oss att ju längre norrut man kommer desto tungsintare blir svenska folket? När det är tvärtom!

Ett mycket bestämt bevis för den saken är den barnteater i stor stil som på senaste tiden satts i gång på Köpmanholmen.

40 barn som väl aldrig sett en teater, aldrig tagit en danslektion och knappast hört talas om vals hade härom dagen en första förberedande föreställning för självaste prins Pewe, som snodde sina långa ben kring stolen i Forssgårdens utmärkte teatersalong och njöt i hela sin bernadotteska längd av den friska fläk- ten som svepte fram över den rymliga scenen.

BLAND DE medverkande har man upptäckt många små förbluffande goda förmågor, bl. a. en åttaårig drag- spelvirtuos som själv lärt sig spela och hållit på i sex år, en liten, ovanligt sångbegåvad flicka och en wiener-sån- gerknaben-lik gossopran som endast målbrottet kan hejda på vägen till en karriär. En elvaårig flicka hittades på skridskobanan och visade sig ha en med- född baletttalang.

Man säger att våra landsbygdsbarn är truliga och blyga, stämmer det, frågar vi fru Wahlberg.

— Truliga? De här? De är graciösa och temperamentsfulla, ängermanlän- ningen har musiken i blodet nästan som vi wienare. De visste inte hur ett valsteg ser ut när vi började, nu skulle ni se våra älvor dansa. Eller tyrolerbaletten!

Alla kostymer har fru Wahlberg och de andra kvinnorna på Köpmanholmen, ingenjörernas, tjänstemännens och arbe- tarna fruor, sytt och knäpat ihop. All- ting görs för övrigt kollektivt och frivilligt på bruket, snickarna har åstad- kommit den trappa nedför vilken spelets älvskara svävar, målarna har kletat kulisser, smederna har smitt dvärgalyk- tor — musiken är frivillig, dirigenten har skrivit noter på nätterna: alla har hjälpt till utan ett öre i ersättning.

Men det är bara som det brukar vara och som ett litet bevis hur det går till kan vi berätta att alla man med förena- de ansträngningar gjorde en gång en storslagen karusell till Barnens dags ti- voll. I inköp skulle den kostat sina run- da 2.000 kronor.

(Forts. sid. 17, spalt ett.)

Barnteater ...

(Forts. från fjärde sidan.)

Avsikten med barnteatern, till vilken Lennart Bernadotte lovat skriva en rik- tig pjäs så småningom — är att samla pengar till Solgården, den unika skapel- sen bakom vilken liksom allt annat på Köpmanholmen de senaste trettio åren, står fru Ingeborg Hedberg. Det är ett ungdomens klubbhus, motsvarande de äldre Forssgården, och de styrs efter så nya och ovanliga principer att intresse- rade kommit vallfärdande långa vägar för att se och ta efter.

Fru Hedberg har den säkert inte all- deles felaktiga känslan att barnkrubbor och daghem och andra moderna barn- institutioner håller på att överorganiseras så att man inte ser skogen — d. v. s. barnen — för bara träen. Hon har två älsklingsbarn i samband med Sol- gården.

Den ena är att den bör skötas av "en helt vanlig hemmakvinna" med praktiskt bondförstånd och kärlek till barn, den andra att gården skall vara öppen för alla barn alla tider på dagen utan tvång, anmälningar eller andra krångel- be- stämmelser.

Den vanliga kvinnan har hon funnit, fru Karin Åkerberg, en rejäl och trevlig arbetarhustru, som inte har någon ut- bildning men en medfödd förmåga att handskas med barn. En aning har hon dock måst rucka på sina principer, för att få bidrag av socialstyrelsen har man måst ta emot en nyutexaminerad kinder- gartenslärarinna som skall vara ett år och "sätta i gång" och för att få hjälp med fru Åkerbergs lön, skall denna nu resa på en nio månaders kurs till Norr- köping.

— Bara hon inte kommer tillbaka med några förvridna idéer, säger fru Hed- berg, lätt orolig. Men jag lutar på hen- nes kloka omdöme.

En annan hemmakvinna, trädgård- mästarfrun Mainé Björklund, medlem av den förening "Barnens väl" som satt i gång med Solgården är en oavlönad in- spektis som går till Solgården några timmar varje dag — på olika tider — och ser till att allt fungerar som det skall. Hon leker med barnen, pratar med de äldre och fungerar som en glad och vän- lig hustomtebuffert mellan de anställda och styrelsen.

Chefen fru Ingeborg Hedberg — "stornorrländska".

Sagospels succé för Solgårdsbarn

Köpmanholmens barnteater fram- trädde på söndagskvällen med ett be- jublat sagospel på Folkets Parkes tea- ter i Härnösand, som var så gott som fullsatt, glädjande nog för arrangörerna, Röda Korset, som på det sättet fick en slant över för Europahjälpen. Först som sist måste sägas att det faktiskt var en upplevelse för både ung och äldre att få se Solgårdsbarnen i aktion. Det var något friskt och omedelbart över deras framträdande, som fångade publi- ken. De danser som lags in i "Det var en gång", som sagospellet hette, var av hjärtknipande slag, när man såg tel- ningarna röra sig i menuett och andra sirliga saker. Att barnen haft en god ledare i det plastiska det kunde man göra och Grete Wahlberg, ledarinnan, bör ha en b'omna. Men det var nog flera som var värd en blomma, t. ex. gymnasterna med Erik Persson som le- dare.

Dekorationer och dräkter var för- tjustnade vackra och en del scener var som klippta ur en sagobok. T. ex. när prinsessan Ze'ma med syster Aurore av Persien anlände på en imponerande kamel, vilken åstadkom ett sus av för- tjustning, särskilt bland småfolket.

Och så scenerna i zigenarlägret, vil- ken färg och fest över det hela. Gym- nasterna — redan nämnda — fram- trädde i sista avdelningen med en del nummer som var av förvånansvärt hög klass, både i gymnastik, akrobatik och trapets. Bravo.

De här Solgårdsbarnen kan faktiskt sägas vara allvarliga konkurrenter till Furuvälsbarnen och är säkert välkom- na åter.

En 20-mannsörkester från Alfreds- hemns orkesterförening under bekante P. H. Grimells ledning inramade det hela med klangfulla toner. Regin var Åxe Jansson och manuskriptet Tu- re Janssons. Publiken var nöjd med sin kväll bland de små amatörerna, som också hade anledning att vara nöjda för att allt gick så bra i lös.

OLE.

Barnteatern gav på lördagskvällen ett livligt uppskattat gästspel i Sundsvall och på återresan besöktes Härnösands folk- parks teater på söndagskvällen. Där höll

DEN ANDRA älsklingsbarnen fall- inte heller de officiella myndigh- terna helt i smaken. De anser dels inte att barnen skall få komma när de vill och dels inte att man kan blanda större och mindre barn. Det skall vara bestämda tider och bestämda kindergartenslektioner annars kan man inte följa barnets psykologiska utveckling. Och det har visat sig nödvändigt i Stockholm!

Men ett brukssamhälle i Angerman- land är inte Stockholm även om Social- styrelsen älskar att tro det. Behoven är annorlunda och metoderna bör rätta sig därefter, tycker åtminstone en optiskt betraktare. Barnen på Köpmanholmen behöver någonstans där de kan samlas i stället för att hänga på landsvägarna och de halv vuxna skall hindras från att sitta på kaféer eller dra i väg till stan och kunna finna trevligare fritidssys- sätningar hemma.

Det är därför Solgården kommit till och det är därför Solgården, trots alle- kanske rättare sagt, tack vare sina ori- ginella metoder blivit en succé på ett halvår.

Barnen kommer med sina pappor eller mammor eller ensamma en stund då och då när det passar. Ibland kanske bara för några timmar när mamma är i stan, ibland en hel dag när hon är i tvättstuga eller julstök eller är trött och sjuk och behöver andas lugnt en stund. De större kiler dit på frukostrasten eller efter skolan, läser roliga böcker eller läxor, spelar pingpong eller andra spel, leker och har roligt precis som gamla tiders barn i goda omständigheter i sina rymliga barnkammare. De får göra vad de vill och de trivs och uppför sig hygg- ligt och den hyfs de till äventyrs inte får i sina hem den ramlar på dem här alldeles gratis i samvaron med kamra- ter och de trevliga, kloka "hemma- kvinnorna".

De små har sin stora leksal med lek- stugemöbler och hel glasvägg med bio- logiskt museum. Där plaskar ett "le- vande" vatten, där står fåglar och andra djur att beskåda bland växter och träd och dit kröp härom dagen prins Wilhelm för att hjälpa Albert Viksten att placera det nyaste fågel-förvärvet. En trappa ner är Riddarsalen med stora ping-pongbord och en öppen spis där man kan elda fiammande stockvedsbra- sor. Där kan man ha fester och dansa och leka ringdanser och där samlades härom dagen traktens äldre ungdomar efter avslutat slädfarti till sång och dans och mjölk och bullar. Det finns ett sär- skilt schackrum med inrutade bord, det finns ett sammanträdesrum där de olika klubbarna har högtidliga möten och även där var prins Wilhelm intresserad äh- ö-

rare och följde en mycket ung mans sätt att sköta klubban med stor beundran. De olika klubbarna, ping-pongklubben, gymnastikklubben, Unga örnar, schack- klubben och allt vad de heter har egna lästa skåp med emblem målade av konst- nären-direktörsonen Hasse Hedberg.

Till de äldre olika rum på nedre bot- ten kommer man direkt utan att behöva gå småbarnens ingång och ingen har märkt att de stort varandra.

På eftermiddagarna är Solgården fylld av barn i åldrar från 2 till 14 år och det är inte ovanligt att de äldre avbyter sina lekar för att hjälpa någon av de allra minsta till rätta med överallens blixtläs eller andra intimare bestyr utan ett föreståndarinnan behöver tillkallas.

Alla textilier är vackra och ljusa — sydda av brukets damer förstas — ty som fru Hedberg säger:

— Det skadar aldrig att man odlat den goda smaken. Vi har under de 18 år som de storas hus Forssgården funnits till, märkt hur dess kultiverade in- redning satt sina spår i de nyinredda hemmen på bruket.

Solgårdsbarnen betalar inga som helst avgifter och det finns bara en regel, formulerad av Albert Viksten i invig- ningsversen:

Om lokalen står i ära gör du gärna hit igen här skall var och en begära att få möta gentlema.

Konstverk till Köpmanholmen

Köpmanholmsborna insamlade till fru Ingeborg Hedbergs 60-årsdag en penninggåva, som just i dagarna håller på att ta formen av en stor oljemålning ovanför den öppna spisen i Solgården. Konstnär Rulle Abrahamsson har under ett par månader arbetat med en stor sak av fru Hedberg, som sym- boliskt inkomponerats i den miljö, hon försöker skapa åt barnen i Köpmanholmen. En vacker och värdig hyllning till Solgårdens skaparinna. — På bilden ses konstnären i arbete med målningen under ett besök av fru Hedberg.

1951
1952

Vi är stormförtjusta!

Solgården idealet för en barnträdgård

KÖPMANHOLMEN (NN)

— Vi är stormförtjusta över den idealiska Solgården! Det blev ett spontant utrop av rektor, lärare och elever från Fröbelinstitutet, Norrköping, som på måndagen besökte Köpmanholmen och Solgården. Det var 28 elever åtföljda av fyra lärare och rektor Per Osterlin. Besöket var en mellanlandning på väg mot Kiruna, Luleå och Helsingfors, där man skall studera barnträdgårdar av olika slag.

Det var dock inte utan att man ansåg sig ha upplevt tillräckligt, gas i en stad av t. ex. Norrköping, idealet, genom besöket i Köpmanholmen. Om sedan en likadana barnträdgård skulle kunna anläggas i en stad av t. ex. Norrköping, så skulle en storleksordning vilje man forts. sista sidan sp. 5.

Gunilla, Borit, Leif-Olof, Solveig och en av gästerna Anne-Charlotte Andersson har samlats kring fru Akerbergs assistens med Monikas skobekymmer.

Vi är . . .

Fr. sid. 1

lata vara osagt.

Med morgontåget kom besökarna till Ornsköldsavik och man var ofantligt ivriga att få komma ut till Köpmanholmen för att så snart som möjligt få titta på Solgården. Ryktet hade gått före men detta till trots kunde inte eleverna hålla tillbaka sin förtjusning när man konfronterades med det tilltalande arrangemanget med vildmark och skogsvarelser inne i Solgården. Ett stort antal barn hade redan infunnit sig — dagen till ära litet extra uppsträckta — och fram till 11-tiden kom den ene knatten före och den andra knatten efter, hjälptes av med ytterkläderna av Birgitta Pettersson, föreståndarinnan Karin Akerbergs högra hand, och så var man genast igång med lekar och arbeten av alla de slag. Stora, klara barnabögen riktades mot de söta gästerna, som ivrigt sysselsatte sig med att anteckna och teckna ner intrycken av mönstergården framför alla andra, om man får tro besökarnas samstämmiga uttåg. Och ingenting talar för att man inte får det. Det var massor av små tips man fick om sysselsättning för smättingarna och arrangemang i övrigt.

— Vi visste en del om den här barnträdgården förut, sade rektor Osterlin, men det hindrar inte att vi blev begejstrade när vi kom hit. En barnträdgård bör, enligt min mening, inte ordnas efter någon mall. Förhållandena kan ha en lokal färg så att säga och följderna blir att det som med fördel kan arrangeras i en stad kanske inte är så lyckat på landsbygden. Trots att jag är övermåttan imponerad av den här anläggningen, med den ljusa, öppna lokalen och rum för hobbyverksamhet, är jag inte alldeles säker att det kan efterapas i t. ex. Norrköping.

Så mycket är dock klart att denna bygd har mycket att tacka fru Ingeborg Hedberg för och säkert inte i mindre grad fru Karin Akerberg, som med så goda lämpor tar hand om barnen. Tänk om landet hade många av barnabeskyddare av fru Hedbergs mått! Det är ett stort och behjärtansvärt önskemål. Inte minst med tanke på kvinnornas allt mera inlemmande i samhällsmaskineriet.

Sedan man tittat sig omkring ordentligt i lokaliteterna gav barnen den mest betagande föreställning man gärna kan få uppleva. Särskilt tablån med vårblommorna, som väckte anödrotten, och fjärilarna, som bekantade sig med vårblommorna, nöj om en i hjärterötterna. Och så spelade Ulla och Stefan pjäsen om seglatser ut i vida världen och 3-åriga Inger sjöng "Blinka lilla stjärna". För att inte tala om med vilken känsla alla sjöng då tant Karin bad dem om det . . .

Det hela avslutades med lunch hos fru Hedberg. **Beem.**

Stornorrländska med sociala storbyggen

Pionjär för Norrlands trädgårdar och ny svensk solgårdsanläggning

Fru Ingeborg Hedberg, fyller 60 år

Det finns en grupp män i Norrland, som gjort skäl för hederstiteln "stornorränningar" — men det finns faktiskt också en kvinna som man i vidaste kretsar är överens om, att hon bör ha hederstiteln "stornorrländska". Det är en försynt och tystlåten kvinna, som inte gör något väsen av sin person, där hon går fram. Men det hon planerar och bygger upp till allmänt gagn, framför allt för dem, som är i behov av en hjälpsam hand, har under årens lopp blivit ting, som syns inte bara över den nordangermanländska bygden utan ett långt stycke utöver landet. Denna stornorrländska är fru Ingeborg Hedberg, Köpmanholmen.

Stornorrländska . . .

Solgården mötte betänkligheter, men blev en strålande succé

Nu på måndag fyller hon 60 år. De många som känner henne och framför allt de som samarbetar med henne i den långa raden av värv hon påtagit sig för samhällets fromma vägrar nästan tro, att fru Hedberg redan hunnit fram till denna milstolpe. Hennes vitalitet står alltså på toppen och hennes entusiasm för de många uppgifter som fyller hennes dag har snarare tillväxt än avtagit under årens gång. Entusiasmen för att utträtta något och följa de goda gärningarnas väg är ett stycke av hennes egen natur. Då hon för mer än 35 år sedan kom

(Forts. på sjunde sidan):

till Köpmanholmen som nygift och axlade en herrgårdsvärdinnas många representationsplikter o. ansvaret för ett stort hems översyn, så föreföll det som om dessa i och för sig omfattande uppgifter icke räckte till för att fylla måttet för hennes verksamhetslust. Hon började granska det fabriksamhälle, där hennes nya hem låg och snart drog hon också upp linjer för nydaningsarbeten för att ge det hela inte bara en yttre behagligare struktur utan också ett inre rikare och soligare liv.

Vid denna tidpunkt hade trädgårdsodlingen ännu ej blivit den "folkrorelse" som den numera är. Men i sitt barndomshem hade Ingeborg Hedberg växt upp i en blomsterdyll, ty hennes far, bruksägaren Ake Belfrage vid Nyadal, var en i hög grad både intresserad och kunnig trädgårdsodlare. Och här i Köpmanholmen fick den unga frun impulsen till att omplantera sina minnesintryck av blommor och odlingar från hemmet i Nyadal. Blommor och konst är förresten något som alltid intagit en förgrundsplats i hennes estetiska ambitioner och hon har själv med framgång ägnat sig åt blomstermåleri på porslän och annat likartat grundmaterial. Naval, blommor skulle det bli kring gårdarna i Köpmanholmen och nyttoodlingar på var plats där en lämplig kunde anläggas. Hon propagerade för saken och bistod intresserade med råd och råd. Hon lyckades entusiasmera en stor del av befolkningen i samhället för saken och därmed började i Köpmanholmen ett pionjärbete för trädgårdsodlingen, som fick efterföljd inte bara i norra Angermanlands socknar utan i hela Norrland. Fru Hedberg var den som bildade den första trädgårdsodlareföreningen i Norrland (kanske rent av i landet). Sammanslutningar av detta slag började sedan bildas litet överallt. Numera har trädgårdsodlingen i Norrland till och med egen tidning. Den norrländska trädgårdsodlingen, detta väldiga träd, har utan gensägelse sina rötter i Köpmanholmen.

Under sin kontakt med folket ute i samhället fann fru Hedberg snart, att det även krävdes något mer än blommor och nyttoodlingar för att göra tillvaron lite lättare framför allt för mödrarna i barnrika arbetarfamiljer. Hon såg hur dessa kvinnor året runt gick bundna av husmodersplikterna. Någon effektiv avkoppling för vila och rekreation för en ansträngd husmor tänkte ingen på. Arbete och uppoffring för de sina var ju en husmors självklara lott. Men Ingeborg Hedberg tyckte inte att det var så självklart att hustrurna bara skulle vara oavbrutet gående människomaskiner. En rekreationstid varje år borde de mest betygda ha och då skulle dessa även lugnt kunna koppla ifrån all omtanke och för någon vecka bara behöva tänka på sig själva, njuta och vila.

Med den uthålliga handlingskraft som är karaktäristisk för henne satte hon igång för att få till stånd ett husmödrarnas eget rekreationshem. Och det var knappast någon tvekan om att hon skulle lyckas. Hon gjorde betydande personliga insatser för saken och intresserade även andra som hade möjlighet att lämna sin medverkan till företaget — även om en och annan till en början buttert mumlade något om, att det borde väl vara någon gräns på nymodigheterna.

Det drog inte länge om förrän ett semesterhem för husmödrar i Köpmanholmen var verklighet. Det byggdes på den vackra Strängön ute i havsbandet och dit reser nu husmödrar varje sommar i grupper om tio för att njuta av frihet och sol. För att semesterhemmet ska få något av hemkarakter utvaljes i varje omgång endast tio husmödrar, som under en tid får lägga av sin gamla vanliga roll att passa upp andra för att i stället själva bli ompysslade på bästa sätt. Det hemmet har blivit en efterlängtd oas i många husmödrars tillvaro.

Men det är inte bara husmödrarna som Ingeborg Hedberg tänkt på. Barnen i samhället har alltid legat henne varmt om hjärtat och det är nu 25 år sedan hon startade Köpmanholmens barnkoloni. Även för denna har fru Hedberg sört att en trevlig och rymlig byggnad uppförts på Strängön. Det är vanligt att semesterande husmödrar samtidigt har sina barn på kolonin på samma ö för att deras vila inte ska grumlans av oro för hur de små har det därhemma. Nu vet hon att de befinna sig i bästa omvårdnad alldeles i närheten. Men den ordningen har införts på Strängön att mammorna praktiskt taget inte befattar sig med barnen under sin rekreation på ön. Någon gång hälsar man förstås på hos ungarna, men det blir bara en kort visit. Mammor och barn lever och njuter i var sin soliga sommarvärld. Och det går bara fint.

Nu berättas det också att fru Hedberg hoppas att få till stånd ett semesterhem för papporna — d. v. s. sådana som av olika orsaker är i verkligt behov av vila och lugn under en tid av sommaren. Om detta projekt realiserar lägger hon ytterligare en samhällelig välfärdsinstitution till den långa rad av initiativ hon tidigare tagit men som här inte utförligt kan specificeras. Vi måste inskränka oss till att peka på topparna. Ett annat initiativ, som fru Hedberg likaledes står i spetsen för är en brett upplagd festplats i närheten av Valhall och som kommer att ordnas i stil med en folkets park av modernt snitt. För den saken har Forsbolaget redan skänkt mark. Ritningar till anläggningen har utförts av trädgårdsarkitekten Ulla Bodorff.

Men hennes märkligaste insats är nog Solgården i Köpmanholmen — ett paradis för barnen o. som till sin uppläggning och organisation kan betecknas som något nästan enastående i landet. Detta hem för samhällets alla barn och för dess mogna ungdom har nu varit i verksamhet i fem år och fru Hedberg har här visat att hennes kalkyler och förutsägelser om hemmets gagn och behövlighet slagit in. Det är nog inte så utan att Ingeborg Hedberg, då hon först började tala om detta projekt, framkallade en smula förtvivlan hos alla dem som hon utsett för att medverka till att organisera och finansiera Solgården. För det var sannerligen inte fråga om några småsaker.

— Det blir för dyrt att bygga, det blir för dyrt att driva — det måste skäras ned, ljöd en hel kör emot henne.

Fru INGEBORG HEDBERG, Köpmanholmen, påträffades av OP:s fotograf under en solstund i herrgårdens loggia. Av handarbetet att döma bromsar inte heller vilopauserna upp hennes verksamhetslust.

Men fru Hedberg stod där orubblig i sitt beslut. Så här ska det vara och så här ska vi göra. Hon drog upp linjerna, hon motiverade, hon övertygade — och så började den omfattande apparaten till sist att röra sig, till en början kanske lite motvilligt men det dröjde inte så länge innan alla medverkande gripts av samma optimistiska glädje som initiativtagerskan. Visst var det många mödor och svårigheter som mötte under den tid projektet realiserades — men en vacker dag stod i alla fall Solgården färdig och invigdes högtidligen av landshövding och representanter för statens högsta socialvårdande myndighet. Alla var imponerade och hur många kommun-

representanter som under de gångna fem åren besökt Solgården för att närmare studera hur man ska lösa ett samhälles barn- och ungdomsfrågor finns det inte någon statistik över. Men det är förvisso många som gjort en studieresa till Solgården i Köpmanholmen. Hur Solgården drivs och de välsignelser den gett ett helt samhälles befolkning är tidigare omvittnat och känt.

Själv ser hon ingenting märkligt i allt det hon byggt upp till hjälp och nytta för andra. Hon ser det bara som sin självklara skyldighet mot livet självt att vara verksam och försöka förverkliga det som hon säkert tror kan vara till gagn.

Ingeborg Hedbergs läggning är förvisso inte sådan, att hon stannar vid den milstolpe hon nu passerar för att försjunka i en återblick av allt det hon utträttat. Med den sinnets ungdom hon alljämt besitter spejar hon säkert framåt mot nya uppgifter och planerar samtidigt fortsatt expansion i allt det hon redan byggt upp.

Don Gelo

Fru Ingeborg Hedberg innehar ett flertal styrelseposter och andra uppdrag samt har dessutom mottagit såväl medaljer som utmärkelsebevis för gagnande gärning. Utmärkelser: Medaljen i guld femte storleken "för medborgerlig förtjänst", minnesmedaljen för humanitär verksamhet för officer av Finslands krig 1941-44, diplom för insatser för hjälpverksamheten under finska vinterkriget, diplom från Svenska Europahjälpen, Sveriges Barnens-dagsledareförenings förtjänsttecken i guld, Sveriges Pomologiska förnings silverplakett jämte diplom för förtjänstfullt arbete inom svensk fruktodling.

Styrelseledamot: Nätra hembygdsförening, Barnens Val hembygdsförening, Barnens Valreförening, Köpmanholmens Trädgårdsodlareförening (ordf.), Västernorrlands trädgårdsodlareförbund (ordf.), Köpmanholmens musiksällskaps styrelse, Nätra blomsterfond (ordf.), Örnsköldsviks Konstförening, Västernorr. konstförbund.

Allmänna uppdrag: Ledamot sedan många år i Nätra kyrkofullmäktige, länsarbetsnämnden och dispensnämnden.

1951

Örnsköldsviks-Posten

Fint norrländskt tips åt hela Sverige: drömlig barnparkering — allting gratis

Av ERIC BLAUSTEIN och SÖREN KARLSSON (foto)

KÖPMANHOLMEN (*Expressen*). Ungarnas paradiset — en hejdunderande tummel-sal med hur mycket kul leksaker som helst, en zoologisk trädgård (uppstoppad), "en-rummare" i lilleputtformat — nästan som i verkligheten — att leka mamma, pappa och barn i, slöjdrum, plaskdam, klättergård, solaltaner, idrottsplats, pingishall, schackrum och möteslokaler ...

Allting gratis. Det kostar inte ett öre för föräldrarna att ha sina levnadsglada ätteläggar i denna drömliga barnparkering.

Var tror ni den finns? Nej, inte i Stockholm eller någon annan metropol. Det är sulfitsamhället Köpmanholmen i Ångermanland, där rökfanan från Fors bruk stiger upp mot himlen årets alla dagar, som stoltserar med detta paradiset, som inte bara är ungararnas utan även tröttkörda arbetarhustrurs. Ty tack vare Solgården får de en lugn stund, eller åtminstone möjlighet att jobba någorlunda ostört i sina hem.

Köpmanholmen — det är storvulen norrländsk storindustri, och det är Hedbergarna bakom alltsammans. Så även i fråga om Solgården. Det var fru Ingeborg själv som såg till att den blev verklighet för några år sedan, och när man frågar henne hur det nu egentligen gick till, så kommer det något vänligt varmt i blicken hos händskarinnan på Herrgårn.

Sulfitmamma 60 ungars farmor

— Det var mammorna här, säger hon. Arbetarhustrur allesammans. Dom såg så trötta och slitna ut. Och barnungarna. Ingenstans hade de att ta vägen. Jag tyckte att vi behövde en solgård. Nu drivs Solgården i föreningen Barnens Väls regi. På kvällarna är den samlingsplats för

ungdomen. Det hålls klubbmöten, spelas schack, bordtennis, och det dansas ibland. Men hela dagarna rasar bortåt 50—60 ungar i

förskollådan där med fru Karin Åkerberg och unga assistenten Britt Engström, som lektedari-nor och förstående övervakare med lätta, men dock tyglar. Fru Hedberg är nämligen inte så där alldeles övertygad om den hypermoderna och hyperfria uppfostringskonstens förträfflighet. Här har ungararna efter amerikanskt mönster av dem själv valda ordningsmän och "polis" och en genomgående roll är vänlighet och hjälpsamhet mot svagare kamrater.

Inte vet jag, men på Solgården träffade jag också faktiskt bara glada, frimodiga och förtroende-fulla ungar — som allesammans sa farmor till fru Ingeborg.

Bästa gåvan

Jag vet att det görs åtskilligt för arbetarna i de stora industrisamhällena. Men snälla industricheferna. Ta och titta på fru Hedbergs Solgård. Det skulle nog vara bästa gåvan till dem som jobbar åt er.

Om någon tid kommer det upp en oljemålning i Solgården. Den föreställer "farmor" Hedberg tillsammans med barn som plockar blommor.

Folket på bruket samlade ihop till den tavlan när fru Hedberg fyllde sextio år.

Det ligger en hel del djup tacksamhet för Solgårds-gåvan i den gåvan.

SOLGÅRDEN... ja den är alla tiders trots att man har blivit gammal, säger solgården Gun-Lis Backlund, som nu är hela 14 år och som lekt där "så länge hon minns". Fast nu är hon med i Solgårdens komratring.

FRU INGEBORG HEDBERG brukar allt som oftast killa in på Solgården för att leka med barnen. Allesammans kallar henne för farmor, och här håller farmor på att instruera Christer Lindström, Ingbritt Wedin och Anette Rönquist i den högre målarkonsten.

OM ALLT MÄRKLIGT som finns i skogen berättar skriftställaren Albert Viksten när han håller på i Köpmanholmen. Och fint äskådning-material har ungararna i "zoologiska trädgården".

FRU KARIN ÅKERBERG är Solgårdens "tant", och lika glad ser hon alltid ut trots att hon har ansvaret för massor av levnadsglada ungar från morgon till kväll dag ut och dag in.

BARNEN på Solgården får lära sig att göra en massa saker själva. Det här fina dockskåpet med möbler och allt är hemgjort. Det är Solveig Westmans och Lena Häggblads käraste leksak, säger lekassistenten Britt Engström.

SOLGÅRDEN är till för alla åldrar. Det finns sammanträdessalar, schacklokaler, effektivt dekorerade av konstnären Hasse Hedberg, och en stunds stilla grubbel i konungarnas spel gillar Anna-Maria Näsland och Bengt Larsson.

Expressen

11/2 1952

NA, HALLA NU, stör mej inte med den där lampan, bad Sven Bertil Lindström. Ser ni inte att jag håller på och målar.

Sommarkolonin på Strängön upphör

Barnens Vår-föreningens hela verksamhet skall nu överflyttas till Solgården. Strängön blir utan höjande barnaröster om somrarna. Men ungarna kommer säkert att trivas lika bra på fastlandet som ute till havs.

BARNEN ÖVERFÖRS TILL SOLGÅRDEN

KÖPMANHOLMEN (VA). Sommarkolonin på Strängön, som sedan trettioåret drivits i Föreningen Barnens Väls regi, har nu gjort sin sista säsong. Barnens Vål kommer nämligen härnäst att koncentrera sin verksamhet till Solgården i Köpmanholmen.

Solgården är, som väl vid det här laget torde vara tämligen allmänt bekant, synnerligen välsutrustad och lämplig även för detta nya ändamål. Solgården får i. ö. på lördagen besök av ett tital Barnens Dags-ledare från olika delar av landet, som är intresserade av att se Solgården och studera den verksamhet som där bedrivs.

Till de många härligheter som

Solgården redan bjuder, planerar man även att lägga en simbassäng för vinterbruk. Något som självfallet kommer att bli mycket uppskattat.

Men även om Solgården blir ett kärt tillhåll för sommarbarnen, blir det säkert många som kommer att sakna kolonin på Strängön. Det blir kanske främst öborna, som tycker att det blir tyst och tomt sedan småttingarna är borta.

Fru INGEBORG HEDBERG i övligt samtal med Solgårdens föreståndarinnan KARIN ÅKERBERG.

Författaren Albert Viksten som skrivit kvällens bolagshistorik och bokgåva till alla gästerna fick ett styvt arbete med att signera sitt verk "Timmerland". Vid hans sida fru E. Högberg. Till höger ses tre av middagsgästerna i samtal, fru Jonita Hedberg, doktor Erik Kempe och konsul Carl Ekman.

Blommor, blommor och åter blommor vid alla tiders festliga bankett

En fullständigt grandios syn mötte middagsgästerna på söndagen då de trädde in i Forssgårdens stora sal för att begå alla tiders jubileumsmiddag. I den fantastiskt slösande blomsterpraktin tronade lövklädda korgar på fot där genom ett genialiskt arrangemang apelsiner, bananer, äpplen och vindruvor tycktes växa på samma stam, och till råga på allt var det "ei blot til lyst" utan det vara bara för de närvarande att ta för sig av lækkerheterna. Men detta var bara en av de många originella detaljerna vid banketten, vars make i organisatorisk elegans väl torde efterlysas förgäves.

Från den blomsterprydda scenen spelades en dämpad taffelmusik, då man tågade in i salen med direktör Theodor Hedberg i spetsen. Frackskorten dominerade stort över balklänningarna, men fraset av sidan och brokad gjorde sig i alla fall hört, ledsagt av ordnars, kraschaners, pärlors och smyckens glans och blickar. Sällan skådade blomkorgar stod i dominerande majestät på de olikformade tio borden och vid varje kuvert fanns förutom Albert Vikstens bok om Forss, "Timmerland", en meny och placeringskort, tryckt och textat på den finaste silkesmassa företaget åstadkommer. — Se, där, en av de verkliga finesserna i raden av ovanliga middagsdetaljer! — Vid sidan av maträtternas och vinernas fransyska namn såg man på menybolagets olika massa- och virkesmärken och företaget huvudemblem.

Blommor
i de brutna servetterna. blommor på borden, blommor i mängd på läktaren — och blommor på väggarna i form av bolagets mono-

gram och hemland, plus en vägg dekorerad helt med vinlöv, vindruvor och italienska bastomspunna vinflaskor — i en sådan omgivning kunde stämningen inte annat än bli den bästa tänkbara. Det var högt i taket i festalen, mycket högt, och de lukulliska anrättningarna avlöste varann på borden med beundransvärd precision. Köpmanholmens manskör, som tidigare på dagen hade sjungit vid Gustav Hedbergs monument, omväxlade med orkestern till gästernas öronfögnad.

Och värdinnan på stället, hon som arrangerat alla förtrolande detaljer, "chefen", fru Ingeborg Hedberg, var festens drottning och blev i olika tal under kvällens lopp hjärtligt hyllad för sina eminenta egenskaper både som chefsfru och som företagsmamma och otaliga var de osynliga blomsterbuketter som nedlades vid hennes fötter. Värden gick själv omkring mellan borden och skålade med alla gäster, man hurrade friskt mellan talen och skålarna och hjärtligheten var inte att ta miste på. "Kvällens" författare, Albert Viksten, sågs med sitt vita hårsvall vid honnörsbordet, där han senare delen av kvällen fick skriva oräkneliga dedikationer i sin historik åt gästerna och gjorde detta hela tiden med samma älskvärda leende.

Gästerna representerade omkringliggande nejder och dessas skilda verksamhetsgrenar. Bland

notabla Nättra-bor märktes riksdagsman E. Näsström, doktor E. Akerblom, kom.-fullm. ordf. H. Ericsson, förutvarande flottningsschefen A. Niemann och den nuvarande A. Weissmann. Från samma bygd kom också faktor C. J. Söderström, förvaltare A. Hörnström, hrr J. H. Forssén och Verner Byström, samt hemmansäg. Anton Sundström.

Ö-vik
representerades bl. a. av skeppsmäklarna Björkeroth och Grundberg, grosshandlare A. Lindström, apotekare Nordeman, doktor A. Lundgren, disponent Gösta Hägglund, direktör Erik Hallin, kommunalborgmästare G. Liljebäck, konsul Uno Schelin och kapten L. Wählin.

Prästerskapet företrädde av socknens kyrkoherde E. Lundkvist, komminister Hansson och Ulvöns egen pastor Manbert Pehrsson. Den sistnämnde höll i. ö. ett av kvällens mest hjärtliga tal. Det roligaste stod kapten H. Barkman för och bland de många anförandena kan man också nämna ingenjör T. Aplers innerliga välgångsönskningar för bolaget.

Äck ja, det var en fest efter noter, där värdfolket förvisso visste hur en bankettslipsten skulle dras för att alla skulle finna sig väl tillrätta och njuta av de olika ingredienserna i ett sjuksädesjubileum.

PORTIA.

Hejdunrande fest på Forss Samarbetet alltid i högsätet

Fr. v.: grekiske generalkonsuln E. Eugenides, fröken Ingeborg Hedberg och landshövding R. Stattin vid jubileumsmiddagen.

KÖPMANHOLMEN 7 sept. — (ST) — Min käre Erik Mellin, vi har aldrig haft olika åsikter när det gällt bolaget — det politiska lämnar vi så klart åsido en dag som den här — sade 75-årsjubilerande Forssbolagets chef Theodor Hedberg och skålade med en av sina äldre arbetare vid festen i Forssgården på söndag kväll, där jubileumshögtidigheterna avslutades med en hejdunrande bankett för 250 inbjudna.

Där såg man representanter för kommunala och statliga myndigheter, för finans och industri och för den stora skaran anställda av olika kategorier. Samarbetetanken var ledmotivet i det välformulerade tal, varmed arbetsledarnas företrädare förman Gustaf Carlsson hyllade det jubilerande företaget, Köpmanholmens stora familjebolag med djupt rotade patriarkaliska styrelsemetoder i dess bästa form tillämpade på moderna förhållanden med allt vad däri ligger av sociala förpliktelser och socialt ansvar.

Väl rustat
Det förnams inte vid denna jubileumsfest något eko av de svårigheter, varunder vår skogsindustri i dag arbetar. Ingenjör Ture Apler, som talade på den tekniska personalens vägnar, inskränkte sig till att konstatera att företaget produktions tekniskt sett står rustat på alla bästa sätt nu när han i likhet med bolagets verkställande direktör kan se tillbaka på dess

utveckling under en 30-årig verksamhet. Denna utveckling ger anledning till att med förtröstan se fram mot det kvartssekel som återstår till 100-årsjubileet.

Så framförde — sedan styrelseordföranden i Forss ab kapten Per Hjalmar Hedberg på Björkäbruk hälsat välkommen och direktör Theodor Hedberg i ett kort högtidligt erinrat om Forssindustrier- nas historia från Erik Bergviks och Kristoffer Kramms dagar — dr Erik Kempe en hyllning från Mo och Domsjö, dr Gunnar Sundblad talade för cellulosa- och trävaruexportföreningarna samt arbetsgivarföreningen, direktör Björn Barkman framförde hälsningar från bolagets utrikesrepresentanter, Price & Pierce Ltd och Berger Nicol Ltd, London, samt Durand-Auzenas, Paris, och Ekman & co, Göteborg. För bolagets kreditinstitut Svenska handelsbanken läste bankdirektör E. Browaldh, medan landshövding Stattin slutligen tåkade gästernas tack för kvällens oförglömliga fest i den av praktfulla blommor och exotiska frukter från Köpmanholmens egna orangerier och drivhus dekorerade Forssgården.

1952

Det torde vid det här laget vara bekant för alla att det under helgen varit ett sju dundrande kalas ute i Köpmanholmen och festen nådde sin höjdpunkt vid söndagens jubileumsbankett på Forssgården. Hon i Hörnet återfanns bland de 250 middagsgästerna och upptäckte mycket att fröjda sig åt både med öga och öra. De rent sagolika dekorationerna och övriga arrangemang skildras på annat ställe i tidningen och HHH skall här nöja sig med att notera folket i farten på festen.

Kring runda och korta och långa bord satt man bänkade i Forssgårdens stora sal. Damerernas antal var i den väldiga församlingen försvinnande litet, men de som fanns där förgyllde upp den svarta frackmängden desto glansfullare. Damererna Hedberg i två generationer var naturligtvis med i all sin charm. "Chefen" fru Ingeborg firade festen i vitt och det gjorde också hennes sonhustru fru Merit H. Landshövdingenskan A. M. Stattin hade blå klänning med vit spetskrage, fru Jonita Hedberg bar en sjögrön kreation och grevinnan B. Wrangel gick i ljusviolett.

Vid sin högra sida hade chefsfrun en ganska exotisk gäst på våra breddgrader, den grekiske generalkonsuln E.

Eugenides, iförd rara dekorationer, och bland övriga internationella gäster var bolagets engelska kontaktmän mr R. Woolrych och mr A. Sciatev och den grekiske anställningschefen mr N. Vernicos. F. ö. sågs representanter för allt vad Nolasbogen hade av företag av alla de sorter.

Till den kvinnliga fågningen bidrog vid olika bord också fru Em. Högberg i kornblå, djupt dekolletterad klänning, fru M. Murray i blågrönt och fru Grethe Wahlberg i charmant gul toalet.

Huvuddelen av bankettdelta-garna var bolagets egna tjänstemän — och kvinnor. Omkring halva dussinett förtjusande unga damer från kontoret gjorde god reklam för Köpmanholmens feminina fågning. Det var fröknarna Elsie Öberg, G. Janasson, I. Lundkvist, A. G. Nyberg och B. Collin för att nu nämna några ur den sköna buketten.

Nästan sex timmar satt man till bords — när Forss ställer till med fest görs det grundligt — stämningen var lika hög som salens tak och det vill inte säja litet. Sällan har man skådad en festigare bolagsjubileumsmiddag. Vad skall det inte bli om 25 år!

Hon i Hörnet.

"Chefen" fru Ingeborg Hedberg ses här vid Forss AB:s stora jubileumsmiddag, flankerad till vänster av företagets grekiske storkund, generalkonsul E. Eugenides, och till höger av landshövding R. Stattin. På sidan 7 berättar Portia om bankettens alla härligheter och i Hörnet kan också läsas om folket i farten på festen.

Grekiske generalkonsuln E. Eugenides kastar hungiga blickar på fru Ingeborg Hedberg.

1955

Sösten - Norderens Allt. 10/9 55

Solgården imponerande institution tyckte BD-ledare från hela landet

KÖPMANHOLMEN (VA). Middag var på lördagen anordnad för Barnens Dagledarföreningen som besökte Köpmanholmen och nu togs om hand av Barnens Vål. Gästerna var mycket imponerade av Solgården och det blev en angenäm samvaro.

I sitt hälsningstal till de inbjudna uttryckte värdinnan, fru Ingeborg Hedberg, sin stora glädje över att få hälsa Barnens Dags ledarföreningens styrelse välkommen. — Det gläder oss mycket att vi här i Köpmanholmen har något som är värt att studera, och vi hoppas att det skall finnas något som ger impulser till efterföljd. Middagen förlöt under gemytliga former och det märktes redan från början att de inbjudna gästerna var imponerade av vad de under dagen fått se av Solgårdens alla finesser.

Ordföranden i Barnens Dagsledarföreningar, rådmann Harry Lindberg, Göteborg, framhöll att han och hans kamrater faktiskt var imponerade över alla anordningar på Solgården.

— Jag vågar påstå att något dylikt inte existerar på något annat ställe i vårt land. Vi är glada över att få komma hit och vi lämnar Köpmanholmen med nya erfarenheter som vi skall dela med oss av till olika barnensdagföreningar landet runt. Han tackade också fru Hedberg för allt arbete hon under en lång följd av år nedlagt för att skapa trivsel åt de unga.

Som representant för Nätra kommun talade folkskollärare Hilding Eriksson i Bjästa.

— Det gläder oss alla i Nätra att vi har Solgården som mönster när vi nu arbetar och ser emot en tid då vi på flera ställen i Nätra skall kunna anlägga paradis för barnen i likhet med Solgården. — Jag vet, sade han vidare, att Solgården inte bara är en plats för lek och stöj — utan här följer också en fostrargärning av stora mått. Hr Eriksson tackade också fru Hedberg. — När barnkolonin på Strängön kom till, levde vi mitt uppe i den tid då tuberkulosen härjade som värst. Då var det en stor välsignelse att få sända barnen dit ut. Strängön har nu gjort sitt och genast är Barnens Dagsföreningen färdig att till en del lägga om sin verksamhet. Det vittnar om en klar syn på tidens utveckling och en förtjänstfull anpassning därefter. Efter dessa tal följde en hel del muntrationer. Rådmannen från Göteborg visade

sig vara en ovanligt god lutsångare, och hans historier på ren göteborgska framkallade stormande applåder.

Barnensdagföreningar är en institution, dit alla barnensdagse-

raler landet runt får vända sig för att få råd och tips. Det är nu en gång så att »generalerna» ute på de olika platserna ibland kan stå rådville inför en del frågor.

Danil.

Solgården i särklass ^{med förrige d. 10/9 55} konstaterar BD-ledare

— Vår uppgift är att samordna samt underlätta arbetet för Barnens dagsarrangörerna landet runt vid deras insamlingar, att ge råd, hjälpa till vid gemensamma inköp, ordna för tivolin och artister o. s. v., säger sekreteraren i Barnens dagsledarnas styrelse, advokat Carl Vilhelm Du Rietz, Norrköping, vid en intervju. Styrelsen har en sammankomst på Solgården i Köpmanholmen, där fru Ingeborg Hedberg står som värdinna. Det är nio deltagare — åtta män och en kvinna — fru Hedberg — i styrelsen med rådmann Harry Lindberg, Göteborg, som ordförande. Övriga ledamöter är skattmästaren, bankdirektör Alvar Sjöberg, Kalmar, redaktör Håkan Karlbrink, Linköping, riksdagsman Hj. Nyström, Kiruna, förre folkskollinspektör Frits Bäckström, Sundsvall, advokat Ulf Berglöf, Skellefteå, och frisörmästare "Atsch" Strandberg, Arboga.

— Koloniverksamheten är ju en stor BD-sak, fortsätter hr Du Rietz. Där gäller det att ge råd hur man handhar barnen, hur man väljer ut dem — en del passar inte alla tillsammans med andra barn — värden, om man har skogskolonier, kustkolonier o. s. v. Dessutom är vi det organ, som man vänder sig till när det gäller speciella frågor för barnen. Vi har gett ut en kokbok för koloniverksamheten och vi har samlat in medel genom våra två kungaböcker. Den första gick ut i 300.000 exemplar. Det finns över hundra-talet BD-föreningar i landet och omsättningen är omkring 8 miljoner, varav hälften blir netto. Och det är detta netto som vi driver verksamheten med.

Nyligen har vi sammanställt en uppgift på hur mycket nöjesskatt BD-festligheterna drar. Mycket efterkänks ju, men på tivolin dras skatt. Vi diskuterar ingående de saker, som drar folk vid BD och vi ratar väl även en och annan artist. Vi hade en verklig stjärna i Malmö för något år sedan. Hon blev bjuden på middag och försökte komma ifrån sitt uppträdande ganska snart genom

att sjunga bara en bit. Men hon har aldrig anlitats vid någon BD-därefter, för att nämna ett exempel.

Bland alla anläggningar i BD-regi står nog Solgården här i Köpmanholmen i särklass. Det är en mönsteranläggning, som bär fru Ingeborg Hedbergs särskilda märke. Den är magnifik helt enkelt. Vi har haft en miniatyrmodell av den vid en sammankomst och nu får vi se den i verkligheten. Omkring 50 barn från Nätra kommer dagligen hit, och här finns alla möjliga sysselsättningar för dem. Man har massor med leksaker, det finns möjlighet till slöjd och man har en liten roddbassäng o. s. v. Uppstoppade djur av olika slag finns att titta på. Barnträdgårdslärarinnan fru Karin Åkerberg ser om barnen och inspektris är fru Merit Hedberg, under det att fru Ingeborg Hedberg är ordförande. Driftkostnaderna rör sig om 12.000 kr pr år, vilket täcks genom BD-festinkomsterna.

Det är ett önskemål att vi skulle kunna få sådana här gårdar litet varstans i landet, slutar hr Du Rietz.

Ordföranden i BD-ledarnas förening, rådmann Harry Lindberg, Göteborg, provåker en av Solgårdens båtar.

1955

Sagt i Köpmanhol men: *Barnens Allians 10/9-55* Solgårdar landet runt önskedröm för BD-ledare

— Jag hoppas att ni härifrån ska kunna ta med er några impulser till Barnens Dagsföreningarna landet runt. Så yttrade sig fru Ingeborg Hedberg i all blygsamhet när hon i lördags hälsade styrelseledamöterna i Sveriges BD-ledares förening välkomna till en middag på Köpmanholmens Solgården, som är absolut enastående i sitt slag. Det fick man senare bekräftelse på av de mycket imponerade gästerna.

Rådman Lindberg, Göteborg, ordförande i Barnens Dagsledarnas förening här i landet är en glad trubadur. Han sjöng en vacker lovsång för fru Ingeborg Hedberg och hennes Solgård.

Styrelsens viktigaste sammanträde är det som förbereder års- mötet och i år hade man beslutat att förlägga denna handläggning till Köpmanholmen och samtidigt ta en titt på Solgården.

— Vi har inte bara fått impulser, vi har fått ett mycket starkt intryck av att denna idé är något att ta efter på andra platser i landet, sade ordföranden rådman Lindberg från Göteborg. (Forts. sista sid., sp. 4)

Solgårdar...

(Forts. fr. sid 1.)
teberg, och det är väl därmed också troligt att det kommer att dyka upp flera Solgårdar ute i landet så småningom. Barnens Dagsföreningarna bör inte bara nöja sig med att bedriva barakolonier några månader på året och här har man uppdrag till en alldeles utomordentlig idé, som i varje fall mindre platser direkt kan kopieras. I storstäderna kan det kanske bli svårare, framhöll rådman Lindberg.

— Någoting som i alldeles särskilt hög grad imponerade på mig var den ordning och den disciplin barnen visade, sade hr Lindberg vidare. Jag såg en liten knatte efter avslutad Solgårdsdag gå till ett skåp och utan anmaning, självklart och naturligt, stöka undan de grejor han använt. Så, så snyggt och prydligt här ser ut, trots att det varit fullt med barn här hela dagen. Tänk er hur det skall ha varit, om man haft lika många storstadsbarn här...

Solgårdar landet runt, det är en önskedröm, ungefär så skulle man vilja sammanfatta denne begejstrade göteborgares betyg åt fru Ingeborg Hedbergs med driftighet och fantasi genomförda idé. Att Solgården kommer att få en efterföljare är redan klart och den kommer att ligga så nära som i Bjästa.

Bjästas Solgård i vardande.

BD-generalen själv, överlärare Hilding Eriksson berättade detta för gästerna och han kunde också i egenkap av kommunalfullmäktiges ordförande intyga den tacksamhet man i socknen känner över denna inrättning, där barnen inte bara får fostran utan också en viss undervisning. — Vi har fått bevis för att barn som i förskoleåldern besökt Solgården är betydligt mera företagsamma och bättre förberedda för skolan än andra, sade hr Eriksson, som önskade att de tre fjärdedelar av socknens barn som inte har en Solgård skall få den.

Det var en mycket nöjd samling BD-ledare som kollationerade sina intryck och alla hade enbart positiva omdömen att komma med. Solgårdens idé är utan tvekan någoting för Barnens Dagsföreningarna att ta upp, det var det allmänna omdömet. Ett betyg, som inte bara fru Hedberg, utan också hennes duktiga medhjälpare har all anledning att vara stolta över. Kob.

Solgården lovordades av många BD-ledare

Nya Norrland 10/9-55 KÖPMANHOLMEN, INN

Solgården — barnens paradiset — i Köpmanholmen har åtskilliga gånger varit föremål för pressens uppmärksamhet och även i andra sammanhang lovordats. På lördagen gästades den egenartade barnträdgården av ett antal BD-ledare i landet och vi kan försäkra att gästerna var begejstrade och fullständigt eniga om att ge Solgården epitetet mönstergård bland barnträdgårdar.

BD-ledarna var ett 10-tal tillhörande Sveriges Barnens Dagsledares förening, vilken instiftades 1941. Förmiddagen ägnades åt att ta del av barnens tillvaro på Solgården. På kvällen gavs "generalmiddag" för BD-generalerna och ett antal övriga. Därvid talade kommunalfullmäktiges ordf., som också är BD-general i Bjästa, och tackade varmt fru Ingeborg Hedberg för hennes insatser i Barnens Vår och Solgården.

Han uttalade även förhoppningen att flera barnträdgårdar skulle kunna inrättas inom Nätra och räknade därvid med fru Hedbergs välvilliga råd och hjälp. BD-ledarnas ordf. rådman Harry Lindberg,

Göteborg, uttryckte i sitt tal sin och övriga långväga gästers förhoppning över Solgårdens fullständigt enastående arrangemang och betygade att man fått många nya impulser för BD-verksamheten var på sin ort. Men så är ju också fru Hedberg vår enda kvinnliga BD-ledare i landet, så vitt vi vet, sade talaren.

Rådman Lindberg, känd från framträdanden i radio med en mångfald roliga Göteborgshistorier, visade sig även vara en god lutsångare och hans visor och historier var ett mycket uppskattat inslag i middagen.

Beem.

1955

Stockholms Tidning

Köpmanholmens mammor har fritt var dag

Barnen fostrar varann i lek på fru Ingeborgs Solgården

KÖPMANHOLMEN i sept. — (ST:s utsända) Köpmanholmen i Angermanland har en fullkomligt unik anläggning. Det är Solgården, ett hem för samhällets barn i alla åldrar. Året om samlas här dagligen ett hundratal barn till lekar och aktivitet under ledning av en föreståndarinna med biträde. Allt är fritt för barnen. Hemmet finansieras dels genom Forss ab och dels genom barnens dagsfestligheter. Den ledande kraften i verksamheten är fru Ingeborg Hedberg, maka till bolagets direktör, Th. Hedberg.

Båda makarna är kända inte minst bland författare och konstnärer i landet. Många av dessa har Herrgården som en ständigt gästfri tillflyktsort för vila och stimulans. Fru Hedberg målar och spelar själv och en av sönerna, Hasse Hedberg, bor i Sydfrankrike och räknas som en av världens främsta keramikere.

Norrlandsmedalj

Vid sidan av de konstnärliga intressena har fru Ingeborg en brinnande aktivitet inom många föreningar. Hon var en av dem som fick Olof Högbergs-medaljen nyligen för framstående norrlandsgärning. Hon är bland annat ordförande i Nätra hembygdsförening samt länets och bygdens trädgårdsodlareföreningar. Och först och sist i Föreningen för barnens väl där hon varit ordförande sen bildandet för 30 år sen. Det började som en vanlig syförening, sen startade man barnkoloni, semesterhem för husmödrar och slutligen daghemmet Solgården.

— Man måste ta sej an barnen från tidig ålder, anser fru Hed-

berg. Det räcker inte med ungdomsgårdar och åtgärder för problembarn. De vanliga barnen behöver en miljö vid sidan av hem och skola där dom under hela uppväxttiden kan få utlopp för sitt behov av aktivitet och samhörighet. Dom som från barndomen lär sej leka och arbeta tillsammans får lättare att anpassa sej även i de vuxnas värld. Det har vi hunnit se många prov på i Köpmanholmen bland ungdom som tidigare deltagit i solgårdsverksamheten.

Mammorna behöver också möjlighet till avkoppling från barnen några timmar om dagen. Särskilt välbehövligt är det att barnen har någonstans att ta vägen då båda föräldrarna arbetar ute.

Som en stor syskonskara

Till Solgården kommer inte bara bolagets barn utan också andra från samhället. Vice ordförande i Föreningen barnens väl samt inspektis för Solgården är fru Ingeborgs svärdotter, Merit Hedberg, gift med disponent Ulf Hedberg. Deras båda poj-

Det var rekordvarmt när Nätra hembygdsförening hade årets sommarfest. Ordföranden, fru Ingeborg Hedberg, bar ett sidesparasoll från sin ungdom som komplement till ängermanlandsdräkten.

kar hör också till solgårdsbesökarna.

— Inom socialvården håller man på principen att bara samla mindre grupper av barn i samma ålder, påpekar fru Hedberg. Vi däremot har ett hundratal barn från 2—3 år och upp i de högsta skolklasserna. Hela verksamheten klaras ändå av bara en föreståndarinna med biträde. Det går för att barnen hjälper till själva. Det blir som i en stor syskonskara där de äldre självklart lär sej ansvar och hänsyn genom att ta hand om de yngre.

— Inte heller är det nödvändigt att föreståndarinnan har lång teoretisk utbildning, tycker fru Hedberg. Det väsentliga är att hon är intresserad och lämplig att sysselsätta sej med barnen. Solgården arbetar nu på tionde året. Föreståndarinna har hela tiden varit fru Karin Akerberg, Köpmanholmen. Hon har bara ett halvårs utbildning vid Fröbelinstitutet. Men hon är utomordentligt skickad för sin uppgift.

Doft från barrträd

Det är en varm dag när vi besöker Solgården. Barnen badar och paddlar i hemmagjord båt i en härlig friluftsdamm. På avstånd hörs dunket från sågen. Forss ab är en träindustri med mångskiftande aktivitet. Omgivningen är stimulerande med luften laddad av doften från höga barrträd som ramar in tomten med den låga huvudbyggnaden, lekstuga, lekhyttor, badhytter, barnens egna trädgårdsland och glada ungar vart man ser.

Föreståndarinnan, fru Akerberg, berättar:

— På förmiddan har vi kindergårtsverksamhet för de minsta. På eftermiddan kommer också skolbarnen och då blir det lekar ute och inne. De äldre har också hobbyverksamhet av olika slag. Man snickrar, målar, modellerar, sticker, syr. Det finns talarklubbar och idrottsklubbar. Särskilt roligt tycker ungdomarna det är att spela teater och revy.

Föräldrar deltar

Vid högtidsdagar under året har vi speciella fester, fortsätter fru Akerberg. Ibland ordnas basarer med alster som barnen själva knäpat ihop. Barnens dag med karnevalståg är ett stort evenemang då vi tar in åtskilligt med pengar för verksamheten. Vid dessa och andra tillfällen medverkar föräldrarna. Många har också hjälpt till med inredningen av hemmet.

Solgårdens förnämsta samlingspunkt är ett jättestort dagrum. Avbalkningar utmed ena långvägen ger trevliga avdelningar för arbete i grupper. En strävan är att så mycket som möjligt få flickorna att dela pojkarnas intressen och vice versa. Pianot är inbyggt och tas bara fram när man ska spela på det.

Böcker av prins Wilhelm

Här finns också en zoologisk avdelning med porlande bäck, uppstoppade fåglar och andra djur. Arrangemangen ger en tusig bild av den norrländska faunan i

suggestiv miljö. Avdelningen har ordnats av fru Hedberg samman med Herrgårdens skickliga trädgårdsmästare, Olof Björklund. Ett bibliotek har skänkts av prins Wilhelm som brukar vara gäst på Herrgården.

I källarvåningen finns en vikingasal med öppen spis där man samlas till brassunder om vintern. Här är också ett speciellt schackrum med tretti bord och dekorationer av Hasse Hedberg. Ett klubbрум står alltid öppet för Köpmanholmens ungdomsföreningar.

Bättre än barnkoloni

— När det gäller landsbygden är barnkolonier inte längre motiverade, framhåller fru Hedberg. Dom var aktuella när tuberkulosen härjade som värst. Men de sociala förhållandena har ändrats och vad man nu behöver är daghem där barnen kan få komma kontinuerligt. I Köpmanholmen ska vi avveckla den gamla kolonin på Strängön och i stället använda medlen till en simbassäng för vinterbruk på Solgården.

Under den här månaden får Köpmanholmen besök av Barnens dags ledareförening med representanter från olika delar av landet. — Vi vill visa att en anläggning som denna är möjlig och fyller ett behov, säger fru Hedberg.

För att hjälpa till att sprida idén har vi för övrigt ett gästtrum på Solgården där vi gärna tar emot intresserade som vill bo här någon tid och se hur verksamheten fungerar.

Desy.

Köpmanholmen ersätter barnkoloni med daghem

Till vintern ska barnen i Köpmanholmen också få en inbyggd simbassäng. Det är inte alltid sommarkdagarna är så många och långa som i år. Båtarna har gjorts på Solgården.

Med stöd av Forss ab i Köpmanholmen, Angermanland, har fru Ingeborg Hedberg, maka till bolagets direktör, skapat en anläggning som är enastående i sitt slag. Det är Solgården som står öppen för samhällets barn i alla åldrar. De äldre barnen lär sig ta hand om de yngre och två vuxna personer

räcker för att klara ett hundratal barn. Sådana här daghem behövs bättre för landsbygdens del än sommarkolonier, anser fru Hedberg. I Köpmanholmen lägger man ner den gamla barnkolonin på Strängön och ska i stället på Solgården en inbyggd simbassäng.

Se sidan 6

Fru Merit Hedberg ser lite betänksam ut när hon hälsar på Tomas Jansson, Föreståndarinnan, fru Karin Akerberg, (i bakgrunden) verkar inte heller så munter. Vi kan intyga att det är kamrars fel. Stämningen på Solgården gör i verkligheten helt skol för sitt namn.

Solgården eldorado i Köpmanholmen

Det går för sig att åka speedway och motorcross också på Solgården. Här är två knuttor och en spätta som just har mötts framför NN-kameran. Det är Göran Pettersson, Tomas Jansson och Kristina Backlund.

KÖPMANHOLMEN (NN)

Barnens Dag i Köpmanholmen är egentligen en företeelse som gäller varje dag året runt. Festligheterna till helgen är bara till för att hjälpa till med finansieringen av detta verkliga paradiset som heter Solgården. Och just detta gör att alla holmenbor vill vara med och dra sitt eget strå till stacken för att nettot skall bli det största möjliga.

Utan någon som helst ersättning får bestyrelsen folk till salustånd och tombolor liksom andra kommitterade som behövs. Pris-samlingen till en stor tombola har också skänkts av befolkningen.

Egentligen är Köpmanholmen ganska avundsvårt för sin gedigna barnträdgård dit alla barn från två år och uppåt tas emot utan kostnad för föräldrarna. Och ute som inne har de ett verkligt eldorado. Bilderna visar bara en liten del av paradiset och f. ö. ger inga beskrivningar full rättvisa åt Solgården — den ska ses.

Fröken Karin Akerberg har varit föreståndarinna där sedan starten och gör nu sitt 10:de år som "Tant Karin". Till NN-medarbetaren sa hon att uppgiften blir intressantare för varje år. Det var stora kraftiga "karlar" på Solgården vid NN-besöket som

Forts. på sista sid. sp. 3

Solgården . . .

Forts. fr. sid. 1

Det ska bli kafferep i Mainestugan. Ingrid Westman har bjudit in ett par "grannfruar" Anita Norberg och Solveig Westman.

varit där nästan varje dag sedan de var knappa två år gamla. Vilket bevisar att de trivs.

I medeltal torde det vara femtio barn här varje dag, berättar fröken Akerberg. Ibland är de över sextio. De har i regel med sig lite matsäck och även det här sin tjuvning för smättingarna. Gärna vill de öppna matsäcken omedelbart när de kommer fram, men då måste tant Karin ingripa och säga till att de måste "arbeta" lite först.

Det är nästan lika roligt på Solgården de dagar som det regnar. Då kan man vara inne och pyssla med roliga saker: modellera eller något annat. Eller man kan titta på alla de uppstoppade djuren och fåglarna som är utplacerade längs den roliga, konstgjorda bäcken. Verkligt urkul är det de gånger

författaren Albert Viksten hälsar på i Köpmanholmen. Då brukar han alltid komma till Solgården och ibland kan han slå sig ner gan; att baka lerkakor och sälja och köpa lerglass; att åka speedway och motorcross på de roliga barncyklarna som en snäll tant har skänkt till Solgården. Och så vidare.

Man undrar inte på att holmenborna omhuldar sin Solgården.

Text och bilder: Pedro, och få alla barnen, stora som små, omkring sig när han berättar om djur och vildmarksliv. Barnen är andlösa när de lyssnar på Viksten.

Men det är klart att det är kul att vara ute när solen skiner. Att få åka omkring på båtarna i plaskdammen eller att plaska där utan båt; att stöka i Mainestu-

Här åker Billy och Irene i en rolig karusell medan föreståndarinnan "Tant Karin" Akerberg tittar på. Näst mamma är tant Karin den snällaste människan i världen.